

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Caput II. De Jure, quo Statutæ sunt Decimæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

sicut res, quæ erat, præsumitur adhuc esse, ita præsumitur esse, qualis fuit, C. 6. & C. 9. de Præsumpt. L. si quis ex argentarijs. §. an & heredi ff. de Edendo. L. testium. C. de testib.

In primo quoque casu præsumptio est pro Decima Ecclesiastica, ut benè tradunt Layman. lib. 4. Theol.

Mor. 21. 6. c. 1. in fin. Pirrhing h. t. n. 5. alijque. Ratio est: quia comunis lex & consuetudo Ecclesiæ semper fuit, ut ex prædijs clero penderentur Decimæ, ergo si ex aliqua re non Ecclesia, sed Princeps laicus, decimas percipit, censendum est, quòd in hunc ab illa fuerint translata.

CAPUT II.

De Jure, quo statuta sunt Decimæ.

QUÆSTIO I.

An sint statuta Jure Naturæ?

SUMMARIUM.

21. *Causa efficiens Decimarum Remota & Proxima.*

22. 23. 24. *Videntur deberi Jure Naturæ.*

25. *Non debentur hoc Jure formaliter sumpta, & ut sunt hac pars*

determinata.

26. 27. 28. *Solutio oppositorum.*

29. 30. *Debentur Jure Naturæ, quantum sunt necessaria ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ.*

31. *Et Jure Divino etiam positivo.*

21 **E**Xplicatâ, quantum satis est, naturâ & causis intrinsicis Decimarum, exprimenda nunc est causa efficiens tam Remota, quam Proxima. Proxima sunt illi, qui eas solvunt. Remota est lex obligans ad solvendas. Hæc utrùm sit Humana tantùm, an verò Divina vel Naturalis, sciri multùm interest: nam si est una ex posterioribus, nec consuetudo contraria, nec præscriptio ipsi prævalebit; uti nec Privilegium. His autem omnibus tolli potest, si dunta-

xat humana est. Loquimur autem de Decima parte fructuum, seu de Decimis, ut vocant, formaliter sumptis; non de illa parte seu quota, quæ necessaria præcisè est ad alendos Ecclesiæ Ministros, quam non pauci vocant Decimam materialiter spectatam, vel Decimam sustentationis.

Sunt, quæ suadeant, jure Naturæ deberi. Nam I. in statu Naturæ Abraham de omnibus spolijs, quæ tulerat de quinque Regibus à se devi-

B

Clis,

His, decimas dedit Sacerdoti Melchisedech, *Genes. 4. & Hebr. 4. Intue-
 mini, quantum fuerit hic, cui & De-
 cimas dedit de præcipuis Abraham
 Patriarcha, II. Jacob Genes. 28.
 v. 20. votum vovit dicens, si fuerit
 Dominus mecum, & custi dierit me
 in via &c. cunctorumque, qua de-
 deris mihi, decimas offeram tibi.*
 III. apud Gentiles receptissima fuit
 Decimarum oblatio, ut constat ex
 Diodoro Siculo *lib. 5.* Plutarcho
Problem. c. 26. Herodoto *lib. 1.*
 Plinio *lib. 18. Histor. Nat. c. 2. & lib.
 19. c. 14.* Xenophonte *de laud. Age-
 silai.* Livio *lib. 5. decad. 2.* Valerio
 Maximo *lib. 3. c. 1.* Sic Athenienses
 quotannis decimas frugum suarum
 seponebant Sacrificijs publicis, &
 consodis communibus. Idem *Popu-
 lus Atheniensis*, ut ait Diod. Sicul. *lib.
 11. dicitur Deo decimam partem,
 quam ex spolijs detraxerat.* Egi-
 natz ex spolijs Persarum, qui Pla-
 tzenas prælio occubuerant, deci-
 mam Dijs quibusdam dedicarunt.
 Reliqui quoque Græci, Carthagi-
 nenses, ac Romani, Apollini, Hercu-
 li, Jovi Feretrio decimam de præda
 sacraverunt. Cyrus consilio Croesi
 ex omnibus hircis decimum quem-
 que Jovi reddidit. Agesilaus duorum
 annorum spatio centum talenta &
 amplius Deo apud Delphos in Deci-
 mam dedit. Sabæi Deo suo, quem
 Sabin dicebant, Thuris collecti deci-
 mam partem obtulere. Mercatores
 aliique lucris inhiantes Herculi de-
 cimam voverunt, ut tanto heroe in

societatem lucri vocato & rerum
 suarum satagente, commercia feliciter
 promoverent. Hanc illi portionem
 Herculeam vocabant. Lucullum Ro-
 mani moris & juris peritissimum,
 quod decimam vovisset, votumque
 persolvisset, maximis opibus auctum
 veteres existimasse, narrat Plutar-
 chus in Lucullo. Plura huiusmodi
 vota ab antiquis fuisse emissa constat
 ex *L. 2. ff. de Pollicit.* ubi Ulp. *si deci-
 mam quis honorum vovit, decima
 non prius esse in bonis desinit, quam
 fuerit separata, & si forte, qui deci-
 mam vovit, decesserit; ante seposi-
 tionem, hæres ipsius hæditario no-
 mine obstrictus est: voti enim obli-
 gationem ad hæredem transferre con-
 stat.*

Hac autem non nisi natura ductu
 facta sunt; quod enim à plerisque
 gentibus fit, saltem si arduum est, &
 cupiditati humanæ adversum, cen-
 sendum est fieri præcipiente natura.
 Sicut vicissim illud, à quo plerique
 gentes abhorrent, à natura ventum
 esse judicamus. Sic ex eo, quod pler-
 que gentes etiam Barbaræ abhor-
 rent à connubijs filiorum cum pa-
 rentibus & novercarum cum privi-
 nis, rectè inferitur, impedimentum
 consanguinitatis & affinitatis in pri-
 mo gradu Lineæ rectæ, esse juris na-
 turalis. Non enim est credibile, gen-
 tes tam multas cæteroque discordes
 ingenio, moribus, & legibus civilibus
 in aliqua re contra appetitum sensitivum
 vel faciendam, vel omittendam esse con-
 cordes, nisi lex quædam omnibus in-
 gata

quod fieri illam jubeat, aut veret. Cum igitur in offerendis Deo Decimis plurimæ gentes convenerint, absque aliqua lege positivâ, censendum est, id eas fecisse Naturâ non solum suadente, sed etiam præcipiente, quia suis se spoliare res est ardua, ardua verò absque præcepto & coactione non obtinentur.

Allatæ rationi accedit alia lumine Naturæ nota: dicitur enim juris naturalis ratio, decimas Ministris Ecclesiæ solvendas esse, cum non Domino solum, in cujus sortē vocati sunt, sed populo quoque laborent, ministrando Sacramenta, verbum Dei prædicando, sacrificia & preces pro salute commissi Gregis, totiusque fidelium congregationis, offerendo. Unde in omni Republica ceteraque hominum, etiam solo naturalis legis lumine imbutorum, magna semper, uti sacrificiorum, ita sacrificiorum cura fuit habita, hisque alimenta constituta tum ex horreis publicis, ut olim ab Ægyptijs *Genes. c. 47.* tum ex ijs, quæ Deo ad aras offerebantur. Igitur considerato jure etiam solum naturali Decimæ clero debentur. Esse verò etiam hodie debitas *jure divino & naturali*, tenuerunt, ut ait Covar. *lib. 1. var. c. 17. n. 2.* Gloss. Archid. Anchar. ac alij *in C. 1. hoc tit. in. 6.* Innocent. *in C. ult. de Paroch.* Joann. And. *in Rubr. de decimis*, Abbas *in C. aliquibus eod.* Sed malè allegantur: solum enim asserunt, deberi jure divino, nec de Naturali mentionem faciunt. Afferit verò Andr. Hispanus

tr. de Decimis. §. 2. etiam hoc jure eas deberi, nec posse illud etiam quoad quotam ab Ecclesia immutari.

Afferit. 1. Decimæ non debentur ²⁵ jure naturæ. Ita cum S. Thoma *2. 2. q. 87. art. 1. ad. 3.* omnes Th. Th. & Canonistæ. Estque assertio indubia, ut ait Navar. *in Man. c. 21. n. 28.* Ratio est. Quia non constat de ullo præcepto decimas solvendi, ante legem scriptam seu Mosaicam. Natura enim solum dicitur, ut Deum colamus tanquam conditorem & supremum rerum omnium Dominum, eidemque ut bonorum omnium fonti grati simus: modum verò, quo cultus iste & gratitudo exhibeatur, non determinavit. Neque erat ratio, cur illi nostræ erga Deum obligationi potius per Decimarum obligationem, quam via ac ratione alia satisfieri vellet; quia ut benè observat S. Thomas *loc. cit.* ante tempus veteris legis non erant determinati divini cultus Ministri, idcirco neque erat ratio Ministris divini cultus certam aliquam partem determinandi.

Neque difficile est, ad ea, quæ in ²⁶ oppositum allata sunt, respondere. Quòd Abrahamus Decimas obtulit, sponte id, ut ferè cætera, & liberali animo fecit. Quòd Jacob Decimas vovit, potius probat, non fuisse ad eas dandas aliquo præcepto vel Naturali vel Divino positivo adstrictum: ipse enim modus solvendi ex voto ostendit, fuisse solum ex devotione & ultronea promissione, ut rectè observant Hug. de S. Viç. *lib. 1. de*

de Sacrament. c. 4. & 11. & Abulen-
fis in c. 23. Math. 9. 62. ferè enim illa
solùm Deo per votum offerimus,
quæ offerre liberum est.

27 Quæ de varijs gentibus, Decimas
offe entibus, nec Hebræis nec Chri-
stianis, ac idcirco nulla lege positiva
ad id obligatis, adducta sunt, solùm
probant, conformem esse hanc ob-
lationem dictamini Naturæ; non ve-
rò, quòd hæc obliget. Erantque De-
cimæ à Gentibus oblatae ferè solùm
de præda & spolijs, non verò de fru-
ctibus soli, vel lucris ex industria per-
sonæ. Non erat autem ratio, cur
Natura potius de spolijs hostium,
quàm de alijs proventibus illas solvi
juberet. Neque etiam ex illis Genti-
bus omnes, aut ferè omnes, Decimas
soluebant; sed tantùm aliqui. Non
est autem Jure Naturæ præceptum,
quod aliqui tantùm faciunt, reliqui
sine reprehensione aliorum omit-
tunt. Illi denique oblatores speciali
encomio celebrantur tanquam libe-
rales & grati in Deum: quod non
fuisset factum, si fuissent obligati, &
passim alij idem facitassent.

28 Secundum argumentum probat
quidem, ut mox dicemus, quòd Mi-
nistris sacris alimenta debeantur;
non verò, quòd pars decima om-
nium fructum.

29 Assertio II. Jure Naturæ ac Divi-
no debetur Ministris Ecclesiæ in la-
boris impensi justam mercedem ea
pars fructuum, quæ ad ipsorum con-
gruam sustentationem necessaria est.
Ita cum S. Thoma 2. 2. q. 87. art. 1. in

C. Th. Th. & Canonistar. communis
& certa sententia, cuius contrariam
Covar. lib. 1. var. c. 17. n. 2. censet
esse hæreticam, cum in Concilio Con-
stantiensi sess. VIII. ex Joannis Wic-
cleffi 45. propositionibus, hæc quo-
que numero decima octava damnata
sit; *Decima sunt pura elemosina, &
Parochiani possunt propter peccata
Pralatorum suorum liberè auferre
eas.* Verùm etsi S. Synodus, ut refe-
runt Barth. Caranza in summa dicit
concilij sess. 8 & Cabassutius in Noti-
tia Ecclesiastica secul. 15. comment.
ad idem concil. n. 1. plures ex illis 45.
articulis Wicleffi pronuntiavit esse
notoriè hæreticos: aliquos tamen
solùm damnavit, ut *erroneos, scan-
dalosos, blasphemos, bonarum au-
rium offensivos*, nec expressit, qui-
nam determinatè sint hæretici. Igi-
tur solùm statuit, dari obligationem
solvendi decimas; non verò tradidit,
tanquam fide divina certum, eas de-
beri jure naturali vel divino.

Certum nihilominus est, vi legis
Naturalis deberi à populo illam, quæ
diximus, clericis partem. Nam ratio
dictat, ijs, qui pro populo laborant,
alimenta à populo præstanda. Unde
sicut jure Naturæ Regibus debentur
tributa, Militibus stipendia, Judici-
bus alijsque publicis Ministris salaria;
ita eadem eodem jure debentur ijs,
qui populo in sacris ministrant. Pau-
cis hanc rationem expressit Sapientia
Divina Luca 10. v. 7. dicens Dis-
cipulis. *In eadem autem domo ma-
nete edentes & bibentes, quæ apud
illos*

illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ. & Paulus 1. Corinth. 9. v. 7. *quis militat suis stipendijs unquam? quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat?* Esse verò hoc debitum Justitiæ S. Augustin. in Psal. 146. ex cit. Christi verbis bene sic deducit; *Ne putarent (Fideles) aliquid de suo donare, dignus est, inquit, mercede suâ.* Et quidem si Jure Naturæ & ex Justitia debetur stipendium ijs, qui profana ministrant, à fortiori debetur sacra ministrantibus, ut indicat Apostolus 1. c. v. 11. *Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, finos carnalia vestra metamus?* Et ad Rom. 15. v. 27. *Debitorum sunt eorum: (Gentiles conversi eorū, à quibus lumen fidei acceperunt.) Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare illis.*

31. Lege quoque divinâ positivâ, prout hæc distinguitur à Naturali, quam Deus animis nostris, mox dum con- cedit, implantat, deberi alimenta Dei Ministris, defumitur ex cit. Christi

& Apostoli verbis: ubi enim attulerat, quæ sunt Juris naturalis, quòd scilicet nemo stipendijs suis militat, & de fructu vineæ edit, qui eam plantat, sub- dit: *an & lex hac non dicit? Scrip- tum est enim in lege Moysi: non alligabis os bovi trituranti. Nunquid de bobus cura est Deo? an propter nos utique hoc dicit? nam propter nos scriptæ sunt.* Et v. 13. *Nescitis, inquit, quoniam, qui in Sacrario operan- tur, quæ de Sacrario sunt, eaunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant? Itaque Dominus ordina- vit ijs, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere.* Est ergo, te- ste Paulo, ordinatio, ac præceptum Domini, ut alantur, qui Evangelium prædicant. Quod repetit. 1. Tim. 5. *qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo & doctrina, dicit enim Scriptura: Non alligabis os bovi trituranti, & dignus est ope- rarius mercede suâ.* Ubi Ambrosius, alijque Interpretes, per duplicem honorem intelligunt reverentiam, Ministris Christi debitam, & sustenta- tionem.

QUÆSTIO II.

Præceptum de Decimis in lege Gratia sitne Divinum, an solum Ecclesiasticum?

SUMMARIUM.

32. Opinio docentium, decimas in lege Gratia deberi Jure Divino.	36-37. Non debentur Jure Divino in Lege Nova.
33. 34-35. Rationes hujus doctrinae.	38-39. Responsio ad contrarios.
	B 3 40. Deben-

40. *Debentur Lege Ecclesiasticâ.*41. *Edque antiquissimâ & Ecclesia
coevâ.*42. *Debentur ex Religione simul &
Justitia.*43. *Non sunt elemosynæ.*

32 **H**umanum duntaxat sit præcep-
tum de solvendis decimis, an
divinum, plurimum referre jam dixi
n. 23. Hoc ultimum dicendum erit, si
cum Canonistis sentire velimus: hi
enim fere omnes, si RR. excipias, acriter
propugnant, divino Jure, etiam in
lege nova, solvendas esse: hoc tamē
discrimine, quod Hostiens. *in sum. h. t.*
Joan. Andr. *in regul. qui prior.* Felia.
in c. causam de præscript. Henr. *in c.*
Pervenit. h. t. Card. *in c. 1. eod.* Flori-
an. & alij, Decimas solum Reales Ju-
re divino deberi autumant, non
item Personales. Idem ex RR. tenet
Nicol. Lemaistre *de Decim. c. 2. &*
3. ubi defendit, decimas prædiales
omnino provenire à Jure divino tam
quoad substantiam, quam quoad
quotam. Alij verò, ut Innocent. *in*
rubr. de Decim. & in C. de Paroch. ult.
Gloss. Francus, Anchar. *in c. 1. b. t. in*
6. Archid. *in c. Decima. 19 q. 1. & in*
C. quicumque 16. q. 7. & Gloss. ibidem
Anton. de Butrio *in C. Parochianos*
h. t. Abbas *in c. aliquibus h. t.* Ale-
xand. *Conf. 60. lib. 4.* Tyndar. *tr. de*
Decim. q. 2. n. 36. & 10. (quos ex Th.
Th. secuti sunt Andr. Hispan. *tr. eo-*
dem s. 2. & Albertus Pighius *lib. 5.*
Hierarch. Eccles. c. 7.) absolutè pronun-
tiant, præceptum de Decimis esse
divinum. Et quidem Innocent. *in c.*
ult. de Paroch. in fin. ait, mirum esse,
quòd quidam dicunt, non deberi de-

cimas personales, & hoc ipsos dice-
re, velut infanos & Hæreticos, cum
expressè habeatur contrarium Num.
10. & Deuter. 12.

Nititur Sententia hæc veterum 33
argumentis, primo aspectu irrefra-
gabilibus, cum effata SS. PP. Conci-
liorum ac SS. Pontificum, quæ pro ea
afferuntur, videantur esse aperta.
Nam I. Juxta S. Hieron. *relat. C. fin.*
16. q. 1. decimæ divini Juris esse nos-
cuntur. Idem sentire videtur S. Am-
brosius *relat. can. nam qui Deo 16.*
q. 2. Idem S. Augustinus *relat. can.*
Decima 16. q. 1.

II. Probatur auctoritate SS. Ca. 34
nonum. Nam juxta Concil. Mogunt.
relat. can. admonemus 2. 16. q. 2. de-
cimas ipse Deus dari constituit.
Juxta Concil. Lateran. sub Greg. VII.
relat. can. 1. 16. q. 7. fideles Domino
præcipiente eas offerunt. Juxta Ale-
xandrum III. *C. Parochianos h. t.* De-
cima non ab homine, sed ab ipso Do-
mino sunt instituta. Juxta Innoc.
III. *C. tua 25. h. t.* Divina Constitu-
tione debentur. Juxta eundem *C.*
tua nobis 26. eod. eas Deus in signum
universalis dominij sibi reddi præ-
cepit, suas esse decimas, & primitias
asserens. Ibidem ait, ex mandato
divino deberi. Idem *c. in aliquibus*
s. f. h. t. ait: Ille quippe decima ne-
cessario solvenda sunt, quæ debentur
ex lege Divina, vel loci consuetudi-
ne

ne approbata. Tandem Concil. Trid. sess. 25. c. 12. de Reform. ait, decimarum solutionem esse debitam Deo.

III. Abstrahendo ab autoritate, affertur ipsum Dei præceptum. Nam imprimis illud, quod olim Judæis interprete Mose datum est, non fuit revocatum; partim quia de revocatione non constat; partim quia allegatur à PP. & SS. Canonibus, qui proinde supponunt, adhuc extare. I I. Fit ejus mentio in novo testamento. Sic Christus dixit, dignum esse operarium mercede sua, & decimas Pharisæorum ex mentha, anetho, & cymino, ad quas lege divina obstringebantur, approbavit, dicens: *hæc oportuit facere, & illa non omittere. Math. 23.* Idem respondit Scribis, & Pharisæis: *Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo*, id est, decimas: nihil enim magis Dei ist, quam decimæ, ut argumentatur Anast. Germon. *tr. de sacrorum immun. l. 1. c. 19. n. 3* juxta illud *Levit. 27. v. 30. omnes decima terra, sive de pomis arborum, Domini sunt. Et Malach. 3. v. 10. Inferte omnem decimam in horreum, & sit cibus in domo mea.* Tandem Apost. 1. Corinth. 9. v. 14. aperte affert præceptum divinum, dum ait: *Ita & Dominus ordinavit ijs, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere.*

36 Verum etsi hæc antiquis Canonistis visa sint manifestè suam opinionem probare, nihilominus constans semper fuit Sententia ferè omnium Theol. cum Hugone de S. Vict. de Sa-

cram, Lib. 1. c. 4. & 11. S. Thoma 2. 2. q. 87. art. 1. Alensi 3. p. 9. § 1. m. 1. 2. & 3. estque omnium RR. Jurisperitorum cum Navarro in Man. c. 21. n. 28. Covarr. l. 1. var. c. 17. n. 2. & Guttier. l. 2. can. 99. c. 21. n. 8. Ferd. Vasq. l. 2. contr. c. 89. n. 1. nullum in Lege Gratia de solvendis decimis Divinum præceptum extare.

37 Affert. I. Decimæ in lege nova non debentur Jure Divino. Stant pro hanc assertionem rationes satis manifestæ. Nam I. In lege gratia non datur lex aliqua Divina, quæ simul Naturalis non sit, nisi de Sacramentis, & rebus credendis. Illa verò, quæ lata fuerat Hebræo Populo de decimis, non erat Naturalis, sed solum Ceremonialis, vel Judicialis. Non ergò amplius viget. Major probatur à S. Thoma 1. 2. q. 108. art. 1. & 2. & Quodlibet. 4. art. 13. Ac quantum attinet ad decimas, inde constat: quia sub lege Evangelica ea solum ex præcepto divino tenemur servare, quæ ab ejus conditore Christo Apostolis, & per hos Orbi præcepta sūt, juxta illud *Math. ult. docentes eos servare omnia, quaecumque mandavi vobis.* At qui non constat, aliquid mandatum fuisse de decimis. II. Quæ juris sunt divini, consuetudine contraria, vel dispensatione tolli non possunt. *c. litteras. 13. de rest. spol. & cum tanto de consuet. c. consuetudinem dist. 11. S. Thom. 1. 2. q. 97. art. 3. ad 1. Gloss. in c. ult. de consuet. estque constans omnium Theol.*

Theol. Sententia, teste Azor *p. 1. l. 5. c. 17. q. 2.* At certum est, decimas consuetudine mutari, & tolli posse, ut dicitur infra *n. 261.* Neque satisfacit Adversariorum responsio, consuetudinem, ut excuset à solutione decimarum, debere esse approbatam à SS. Pontifice. Non enim prodest hæc approbatio, si illæ debentur Jure Divino, cum Pontifex in hoc Jure dispensare non possit, ut probat S. Thomas *quodl. 4. art. 13. quodl. 9. art. 15.* & in *4. dist. 27. q. 3. art. 3. ad 2.* & supponit ubique, quem sequuntur communiter Th. Th. ac fusè demonstrat Suarez *lib. 9. de LL. c. 6. à n. 7.* hinc ex eo, quod Pontifex dictam consuetudinem approbat, consequens est, eam non esse contra Jus Divinum. Unde non malè asseruisse videtur Bellarm. *tom. 1. cont. 5. l. 1. c. 25. §. quartus*, opinionem illorum Canonistarum, qui asserunt, decimas non posse lege humana, vel consuetudine mutari, eò quod sint Juris Divini, esse errorem manifestum.

38 Ad ea, quæ in contrarium primo loco ex SS. PP. secundo ex Concilijs, & SS. Canonibus allata sunt, una valet responsio. I. Dicuntur quandoque aliqua esse constituta Jure Divino, etsi Deus illa non immediatè per se, sed solùm per suam Ecclesiam statuerit. Hinc Canonès Ecclesiæ frequenter appellantur *Jus Divinum*, ut *c. 3. dist. 20. c. 30. jurejur. c. 1. de jur. cal. c. 2. de Pri-*

vil. in 6. ac alibi sæpe. Eodem fere sensu *l. 1 ff. de R. D. re sacræ, sanctæ, & religiosæ* dicuntur esse Divini Juris, quod repetitur *§. 7. Inst. cod. & l. 23. C. de SS. Eccles.* Ratio est, partim, quia ex Divino Fonte, SS. videl. Litteris, promanarunt Ecclesiastici Canonès; partim, quia facti sunt auctoritate, & potestate Ecclesiæ immediatè à Deo concessà; partim quia agunt de rebus ad Deum Divinùmque cul um pertinentibus. II. Statutæ sunt Decimæ in lege gratiæ secundùm *quandam humanitatem*, ut ait S. Thomas *2. 2. q. 87. a. 1. in c. ut scilicet non minus populus nova Legis ministris novi Testamenti exhiberet, quam populus veteris Testamenti exhibebat: cum tamen populus nova Legis ad majora obligetur, secundùm illud Math. 5. nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum, & Phariseorum &c. &c. cum ministri novi Testamenti sint majoris dignitatis, quam ministri veteris Testamenti, ut probat Apost. 2. Cor. 2.* Cum igitur decimas Ecclesia statuerit ad exemplum legis Divinæ, & quidem ob potiorem rationem, dicuntur statutæ *Jure Divino*: sicut solent Patres præceptum Jejunij quadragesimalis *Divinum* dicere, quia ejus exemplum in Domino præcessit, ut habetur *can. 16. 21. & 25. dist. 5. de consecr. c. 8. dist. 76. Concil. Senon. c. 7.* III. Sunt decimæ præceptæ *Jure Divino* potestate, seu in radice, ut loquitur

quitur Suarez c. 10. n. 8. quia potestas hanc partem pro ministrorum sacrorum alimentis determinandi non pertinet ad Jurisdictionem secularem, quæ principibus immediatè data est à populo; sed ad Ecclesiasticam, quæ immediatè promanat à Dec. IV. denique debentur decimæ Deo in suis ministris: quâ ratione peculiari modo pertinent ad Jus Divinum. Sunt item decimæ res sacræ, ac religiosæ, jusque eas percipiendi est spirituale, & ad cultum Divinum pertinet, & idèd hac quoque ratione Divinum appellari potest, id est, Jus ipsi Deo comparatum.

Ad 3. argum. multò facilior est responsio. Negatur enim, præceptum vetus de decimis solvendis non fuisse revocatum: cum enim non sit naturale, sed duntaxat judiciale fuerit, ut diximus n. 27. sepultum cum Synagoga morte Christi fuit, ut reliqua judicialia, ac ceremonialia veteris Legis præcepta. Unde speciali revocatione opus non fuit, quia tota illa Lex, teste Apost. Galat. 3. solum posita est, donec venires semen, Abrahamæ promissum, Christus, & ut idem ait, Lex vetus pedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur. At ubi venit fides, jam non sumus sub pedagogo. Quòd verò operarius, ut Christus dixit, dignus est mercede sua, & quòd Deus, teste Apostolo, ordinavit ijs, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere, pro-

bat quidem, quòd ministris Evangelij debeantur alimenta, non verò quòd determinatè pars decima fructuum. Ex eo denique quòd Pharisei, asserente Christo, debuerunt, uti fecerant, pendere decimas, non sequitur, quòd obligati fuerint Legge nova, sed solum, quòd Mosaica. Nova enim Christi non cœpit obligare ante diem Pentecostes, ut fuse probat Suarez de Leg. lib. 10. c. 4.

Assert. II. Decimæ debentur Jure Ecclesiastico. Assertio est de fide, ut benè asserit Suar. Tom. 1. de Relig. l. 1. n. 2. c. 11. n. 3. & patet ex tot. tit. de decimis, tum in antiquis, tum in 6. & Clement. nec non ex c. decima 16. q. 1. c. omnes decima 16. q. 7. varijsque Concilijs, quæ allegat Bellarm. tom. 1. cont. 5. l. 1. c. 2. 5. n. 20. ac præcipuè Trident. sess. 15. c. 12. de reform.

Quàm antiqua sit hæc lex Ecclesiæ, non satis convenit inter DD. & hîc quoque, ut in multis alijs acutiùs cernere sibi videntur RR. Critici, ac præcipuè Lupus tom. 4. scholior. in Canones p. 195. & Bernvan Elpen Jus Eccles. p. 2. tit. 33. c. 1. n. 11. putantque decimas seculo quinto fuisse voluntarias. Sed si quis benè expendat, quæ S. Hieronymus in c. 3. Malach. & epist. 2. ad Nepotian. ac S. Chrylost. tom. 4. in ep. ad Ephes. de decimis tradunt, videbit, hos PP. præceptum supponere, & non, ut illi volunt, piè duntaxat exhortari fideles ad eas solvendas. Et quamvis sermo 219. de

C

tempor.

tempor. u' i dicitur, decimas ex debito requiri, fortè non sit S. Augustini, uti aliqui contendunt; idem tamè S. Doctor *homil. 48. inter 50. aperte* supponit, præceptas esse decimas. Idem supponit S. Ambrosius *serm. 1. q. 1. dicitur*. dum ait: *Quicumque cognoverit in se, quòd fideliter non dederit decimas suas, modò emendet, quòd minus fecit.* Quia Clemens Romanus coævus Apostolis, eorumque alumnus, *L. 2. constit. Apost. c. 25.* ait, decimas secundum Dei mandatum tribui. Idem dicit *l. 8. c. 30.* Eadem habet Cyprianus *ep. 34. & 66.* Origenes antiquissimus itidem Doctor, utpote qui vixit seculo secundo, & tertio, *homil. 11. inc. 18.* Num. dicit, præcepta Primitiarum, & Decimarum esse ex his, quæ ad litteram sunt servanda in Lege gratiæ. Deniq; Concilium Mogunt. *relatum c. 6. 16. q. 7.* ait *decimas Deo & sacerdotibus dandas Abraham factis & Jacob promissis insinuat: deinde lex statuit, & omnes sancti Doctores commemorant.* Immeritò igitur de antiquitate huius præcepti dubitatur, benèque asserit Laym. *l. Theol. Mor. 17. c. 1. n. 2.* sine temeritate negari non posse, esse hanc Apostolicam traditionem, seu, Ecclesiam statim ab initio æquillimum, & necessarium judicasse, ut decimæ bonorum etiam Evangelicæ Legis ministris, tanquam vitæ stipendium, à fidelibus tribuerentur.

42. A Tert. III. Decimæ debentur Ecclesiæ Ministris ex Religione simul

& Justitia. Hæc quoque assertio est communis Th. Th. & Canonist. Ratio patet ex triplici fine, propter quæ n hæc lex statuta est. Nam Primò Deus eas sibi reservavit in signum universalis dominij. *c. 33. & c. 26. h. t.* Secundò, ut per decimarum præstationem Christiani non minus se gratos Deo ostendant, quam legis veteris cultores. ut ait D. Chrysost. *hom. 43. in 1. Corinth.* Cum igitur Ecclesia ex hoc gemino motivo decimas statuerit, cùmque hoc motivum sit Religionis, consequens est, illas deberi ex obligatione Religionis. Tertiò debentur decimæ ministris Ecclesiæ, tanquam stipendium laboris, & alimenta. *c. si ergo 12. q. 1. c. Novum. 2. h. t.* ergo eas dare pertinet quoque ad Justitiam. Unde Clem. Rom. *l. 2. constit. Apost. c. 29. & 38.* eas comparat tributis Principum, quæ ex Justitia debentur: Et Trident. *sess. 25. c. 11. de refor.* præcepit, *ut qui decimas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ absolvantur.* Atqui restitutio supponit debitum Justitiæ.

Neque obstat, quòd S. August. *41. Enchirid. c. 70.* & S. Chrysost. *hom. 74. in Math.* Decimas enumerant inter eleemosinas. Sumunt enim hanc vocem latè pro quacunque pia contributione, tamen si debita ex Justitia. Vocit nsuper eleemosinas, quia Clerici inde alere pauperes debent. Pariter non obstat, quòd ex Justitia

vi Juris naturalis, & Divini debeantur Dei Ministris solum alimenta, non verò determinatè pars decima fructuum. Nam hoc ipso, quòd Ecclesia stipendium & alimenta ipsorum constituit in parte decima, hæc jam debetur ex Justitia: sicut per se quidem, & Jure naturali, Principi, eiusque Ministris subditi

solum debent, quantum ad decentem eorum statum conservandum, & defendendam Rempubicam requiritur: si tamen Princeps in hunc finem certam semel quantitatem determinaverit, certaque propterea tributa exigat, hæc jam debentur ex Justitia.

QUÆSTIO III.

An justè fuerint statuta Decima?

SUMMARIUM.

44. Error negantium Ecclesie jus ad decimas.

45. Fundamentum erroris.

46. Sunt etiam in novo Testa-

mento aquisitè statuta.

47. 48. 49. Rationes statuendi.

50. Corollaria ex dictis.

44. POSTquam allatum est præceptum Ecclesie de decimis solvendis, nunc eius æquitas contra hæreticos defendenda est. Wicleffus, ut refert Waldensis l. 2. de doct. Fidei art. 3. c. 64. docuit, decimas esse puras eleemosinas, & nullo Jure deberi Sacerdotibus. Quem errorem sequuntur hodie Anabaptistæ, & Trinitarij, teste Bellarm. tom. 1. contr. s. l. 1. c. 25. Erasmus, arrogans ille Ecclesie censor, sacra passim arrodere solitus, & ova ponere, quibus Lutherus pullos excluderet, in añot. ad novum Testam. ausus est dicere, exactionem decimarum esse tyrannidem. Fraticelli, & PseudoApostoli Hæretici similiter errore lapsi sunt,

cùm dicerent, decimas non esse solvendas Clericis, qui paupertatem Apostolicam non profitentur. Quia aliqui Catholici DD, quibus favent Cajet. in 2. 2. q. 87. art. 1. & 3. ac Alphons. de Castro contra Hæret. V. Decima ad tuendam disci præcepti æquitatem, putabant esse necessarium dicere, non eo fine imperari decimas, ut in dominium Cleri transferant, sed ut eius duntaxat dispensationi committantur, ita ut Ministri sacri congruam pro ratione status sustentationem inde accipiant, & Ecclesie necessitatibus succurrant; quæ verò superfuerint, pauperibus erogent. Hinc inserebant peritissimi Theologi, ut loquitur Alph. de Castro

Castro *l. c.* Sacerdotes aliàs abundantes decimas recipere tanquam earum dispensatores, ut eas videlicet pauperibus distribuunt, & qui hoc non faciunt, injustè eas retinere. Idem sentire videntur S. Hieron. & S. Prosper relati *c. 6. & 7. 1. 9. 2.* Innocentius IV. etsi agnosceret æquitatem hujus Præcepti, ait tamen *rubr. de decimis*, nullam posse assignari rationem, cum Dei judicia sint incomprehensibilia.

45 Rationes dubitandi, an Ecclesia justa ratione decimam fructuum, & lucrorum partem pendi sibi voluerit, sunt istæ. Jure Naturæ, & Divino solum illa debentur Ecclesiæ Ministris, quæ sunt necessaria ad decentem eorum sustentationem: at non præcisè necessaria est ad hunc finem decima pars, sed sufficit vel duodecima, vel decima quarta, vel etiam minor. Cur autem Ecclesia plus suis Ministris dari velit, quam quantum ad dictam sustentationem requiritur, apta ratio excogitari non potest. Neque sufficit exemplum Dei Levitis partem decimam tribuentis; tum quia Filij Levi, ut aliqui ajunt, erant ferè decima pars populi Hebræi, vel, ut censet Gabr. Vafq. *tract. de decim. dub. 1. n. 7.* pars duodecima; tum quia habebant uxores, & liberos; tum quia in distributione terræ non acceperant suam partem. In novo Testamento Sacerdotes neque sunt duodecima pars populi Christiani, ut censet Vafq. *l. 6. & vix sexagesima*, ut opi-

natur Lessius *l. 2. de Just. c. 39. n. 9.* habentque suas possessiones hereditarias, uti ceteri; nec habent uxores, & liberos alendos; neque omnibus Sacerdotibus decimæ debentur, sed solum illis, qui habent beneficia.

Affertio. Decimæ in novo Testamento æquissimâ ratione statutz sunt. Affertio est de fide, ut bene afferit Suar. *l. c. n. 3.* & demonstrat auctoritas Conciliorum, SS. DD. ac SS. Pontificum, supra *n. 40. & 41.* allata, seu quod idem est, consensus universalis Ecclesiæ, quæ in moribus æquè ac circa res fide Divinâ credendas errare, præsertim in re tam gravi, non potest.

Ratione probatur I. Decimas in lege Naturæ dedit Abraham, vocitque Jacobus Patriarcha, instinctu Divino. Eisdem instinctu Naturæ solverunt Gentiles, ut diximus *n. 22.* Conforme igitur rationi est, eas etiâ modò solvi; præsertim quia major, & æquior stat ratio pro hodierno statu Ecclesiæ, ut mox dicemus; neque minus grati Deo esse debent Christiani, quam fuerint ejus cultores in lege Naturæ, ac Mosaica, ac ipsi etiam salforum Numinum adoratores. Quam rationem indicant SS. August. & Hieron. supra citati, & Chrylost. *hom. 43. in 1. Corin. h.*

II Deus comprobat hanc Ecclesiæ taxationem, dum fertilitatem concedit solventibus, non solventibus sterilitatem imittit, teste B. Augustino *hom. 48. inter 50. Majores*, ubi inquit

quit, nostri omnibus copijs abundabant, quia Deo decimas dabant, & Casari censum reddebant. Modò autem, quia discedit devotio Dei, successit indictio fisci. Nolumus cum Deo partiri decimas; modò autem totum tollitur. Hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus. Et serm. 219. Hæc est Domini iustissima consuetudo, ut si tu illi decimas non dederis, tu ad decimam revocaris. Et iterum: si decimas dederis, non solum abundantiam fructuum recipies, sed etiam sanitatem corporis, & anima consequeris.

49 III. Deus Levitis, & Sacerdotibus veteris Testamenti dedit decimas omnium fructuum, lege utique iustissima. Eadem igitur, & æquè iusta ratione in lege gratiæ Ministris Dei decretæ fuerunt. I. Quia non soli Episcopi, & Parochi alendi sunt à populo, sed etiam multi alij sacrorum Ministri quia Sacrificia pro eodem, & orationes offerunt, aliæque abeunt Divina officia. Horum autem numerus est maximus, ita ut Bellarm. dicat *cit. c. 25. §. Primum*, Clerum Christianum fortè majorem esse numero, quàm sexagesimam partem populi Christiani; cùm tamen, ut idem supputat, Levitæ vix fuerint sexagesima pars populi Hebræi. II. Ministri Numinis in veteri lege non simplici decima, ut in Nova, sed triplici gaudebant. Unde illorum multò melior erat conditio, quàm est Ministrorum Novæ legis. III. Sacerdotibus antiquæ legis maximū com-

pendium erat, tum ex Primitijs, tum ex innumeris Sacrificijs, ac oblationibus panis, fructuum, rerumque aliarum, quæ sola ad eos alendos sufficere poterant. Hæc autem lucra non habent Sacerdotes legis novæ.

IV. In veteri lege decimæ manebant in familijs, quia transmittentur ad posteros. Unde fiebant valde divites. In lege nova non transmittuntur ad posteros. A multis vel nullæ, vel non integræ vi consuetudinis solvuntur. Per privilegia, & infeudationem à Prælatibus Ecclesiæ transferuntur in Laicos, qui in multis locis dimidiam earum partem possident, teste experientiâ. V. Ministri Novæ legis multò plus laborant, eorumque functiones sunt multò graviores, & excellentiores, ut notant Bellarm. ac Lessius. *l. c. c.* VI. Magnâ ipsis opus est eruditione, ad quam comparandam requiruntur magni sumptus. VII. Veritus ipsis est quæstus ex negotiatione, aliisque artibus, vel cultum divinum impediens, vel parùm decentibus statuum clericalem. At Ministris antiquæ legis non erat prohibitum lucrum facere ex mercatura, aliisque rationibus, quibus vulgus id potest. Quod discrimen affert S. Thomas 2. 2. q. 87. art. 2. ad 1. VIII. Ministri novi testamenti sunt multò digniores, ut fusiùs explicat Suar. *cit. c. 11. n. 8.* Hinc pluribus egent ad tuendam suam dignitatem. Videmus enim, ait Lessius *l. c. n. 10.* Sacerdotes ijs in locis, ubi egestate premuntur, con-

temni, & nihil illis abjectius; unde fit, ut ad vilissima laicorum ministeria se abijcere cogantur, eorumque vultus, ut famuli, observare: quo sicut nihil est indignius, ita nihil ferè est, quod eorum linguas à coercendis populi vitijs magis impediatur, & cum Sacerdote sacerdotale officium contemptibile reddat. IX. In lege nova Ecclesiastici debent esse patres pauperum, orphanorum, & viduarum. Igitur non debent solum habere, quod ipsis sufficiat, sed etiam, quo illis subveniant. Quod si non faciunt, cum possunt, graviter peccant, uti habetur *can. fin. 16. q. 1. c. quod autem 23. q. 8. c. eorum 12. q. 2. c. clerici 1. q. 2. c. Pastor. c. Sacerdos 1. q. 2.* ac passim alibi, & ex S. Thoma late probat Franc. Sarmiento p. 3. de *Redd. Eccl. c. 4. n. 8.* Qua de causa decimæ dicuntur alimenta pauperum. *C. decima 16. q. 1. c. clericos. c. Pastor 1. q. 2.* At Ministris antiquæ legis nullum speciale præceptum circa curam pauperum datum est. Accedit, quod magna pars clericorum (ijs exceptis, qui ad Ecclesias Cathedralis, & Collegiatis assumuntur) non habet patrimonium sufficiens, quo alatur, sed potius parentes ac fratres, & sorores indigos, quos alatur. X. In antiqua lege unum tantum erat tabernaculum Foederis, unum templum, idque à populo, & Regib⁹ omni apparatu instructissimum: in Nova sunt Templi innumerabilia, quæ ex decimis, si pietas Fidei⁹ id ultra non præstet, suis ornamentis, & sacra

supellectili instrui, & sartaria conservari debent. Unde Gelasio ita tuente *epist. 1. c. 27.* uti refert, & explicat Concilium Triburiense *can. 15.* & Gregorio M. ac Concilio Toletano ut refertur *can. 27. ac seqq. 12. q. 2.* quatuor partes de decimis, & oblationibus Fidelium fieri debebant, quarum una cederet Episcopo, altera clericis, tertia pauperibus, quarta restaurationi Ecclesiarum servaretur. XI. Multæ aliæ sunt necessitates, quibus per decimas occurrendum est, & occurritur. Sic ex decimis fundata sunt Hospitalia (& amplissimorum multa redituum, de quibus Card. Pallavicinus *Hist. Concil. Trident. l. 9. c. 9. n. 4.*) dotata Monasteria, fundata Juventuti pietate & literis instituendæ Seminaria, magna pars Principibus pro defensione Ecclesiæ attributa, multæque Comendæ constitutæ. XII. denique maxima pars decimarum non Parochis, sed Episcopis, obvenit: quibus ob dignitatem, quâ præfulgent, congruit proventus habere ampliores.

Ex didis consequens est I. Decimas omnes, & integras transire in verum jus, & dominium Ecclesiæ: quia hæc habuit jus exigendi, & exigat, tanquam justa stipendia, & necessaria, ad sustentanda onera Ministrorum Ecclesiæ. Unde Fideles ad solvendas teneatur ex justitia; sicut facta semel determinatione Principis, quæ statuit, quantum singuli ad ipsius statum conservandum, be-

lum

lum gerendum, & pro alijs publicis necessitatibus contribuendum sit, singuli ex Justitia tenentur illam quantitatem dependere. Igitur contra Justitiam peccarent, non tantum ij, qui nullas solverent decimas; sed illi quoque, qui eam solum partem, quæ præcise ad alendum Parochum necessaria est, reliquam vero, quam Parochus in pauperes, & fabricam Ecclesiæ applicare tenentur, ipsimet ad dictos fines applicarent. Consequens est II. Jus decimandi esse spirituale, ut cum S. Thoma 2. 2. q. 87. a. in c. docent Theol. & Canon. omnes: quia Ministris Ecclesiæ decimæ debentur titulo spirituali. Consequens est III. bene agere Clericos, qui decimas ad Laicos de-

voluntas vindicant, nisi Laici justo se titulo tueri possint. IV. sequitur, bene eisdem agere, si non sinant consuetudinem induci, vi cuius postea decimæ aut omnino non, aut non integræ, & non ex omnibus fructibus solvantur. V. sequitur, vanas esse de decimis, & opibus Ecclesiasticis querelas & criminationes Hæreticorum, ac quorundam, plerumque tamen deterioris vitæ, Catholicorum, quibus semper nimium est, quod Clerus possidet. Unde rursus confectarium est, non inutiliter imitatos nos esse S. Thomam, aliósque gravissimos Doctores, disputando de æquitate præcepti, quod Ecclesia de decimis solvendis dedit.

PARS II.

De Causa Efficiente Proxima Decimarum.

CAPUT I.

De Obligatis ad Decimas.

QUÆSTIO I.

Quam universim teneantur solvere decimas?

SUMMARIUM.

11. Decimæ Personales plerisque in locis sunt abrogatæ.

12. Prædiales debentur ex omni-

bus fundis alicui Ecclesiæ subjectis.

13. Personales ab omnibus, qui Sacramenta percipiunt.

Ex